

Handläggare
Marklund Helene
Vidmark Hannes

Datum
2018-04-19

Diarienummer
KSN-2017-4382

Kommunstyrelsen

Riktlinjer för persontransporter i tjänst med klimatväxling för flygresor

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att godkänna Riktlinjer för persontransporter i tjänst enligt ärendets **bilaga 1**,

att införa klimatväxling av flygresor för alla nämnder och bolag enligt modell i **bilaga 2**,

att anta Klimatväxlingsutmaningen från Fossilfritt Sverige, samt

att uppdra åt kommunstyrelsen att utvärdera klimatväxling och riktlinjer senast vid utgången av 2019.

Ärendet

I Mål och budget 2018 har fullmäktige att uppdragit till kommunstyrelsen att ta fram en modell för att klimatväxla flygresor för kommunkoncernen. Kommunstyrelsen beslutade i december 2017 i verksamhetsplanen för 2018 om åtgärderna att ta fram en modell och att införa regelverk för klimatväxling i nya riktlinjer för persontransporter i tjänst.

Förslaget innebär att klimatväxling för flygresor införs i Uppsala kommun. Klimatväxlingen införs i föreslagna Riktlinjer för persontransporter i tjänst. Syftet med förslaget är att stimulera till ett mer hållbart resande, i synnerhet ur klimatsynpunkt. Kommunen föreslås samtidigt anta en utmaning från regeringens initiativ Fossilfritt Sverige.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. I beredningen har barn- och jämställdhetsperspektivet beaktats.

Föredragning

Antalet flygresor som beställts via kommunens resebyrå har de senaste åren legat ganska konstant på cirka 1 600 enkelresor per år varav ungefär hälften varit inrikes. Resebyrån

används frivilligt av några av kommunens bolag, men inte alla. Det faktiska antalet flygresor i kommunkoncernen antas därför vara högre.

Koldioxidutsläppen för kommunens flygresor är cirka 200 ton årligen baserat på utsläppen det första halvåret 2017. Flyg på högre höjder som är aktuellt vid internationella flygningar innebär ökad klimatpåverkan. Exakt hur mycket det innebär i koldioxidekvivalenter för kommunens flygningar går dock inte att beräkna. Kommunens samlade koldioxidutsläpp för olika typer av transporter var 2016 cirka 3 600 ton.

Riktlinjerna och klimatväxlingen syftar till att stimulera ett mer hållbart resande. Riktlinjer är normerande och ska balanseras med tjänstepersoners och förtroendevaldas eget ansvar för att fullgöra sina uppdrag på bästa sätt. För att lyfta fram verksamheternas eget ansvar är förslaget till riktlinjer utformat med tydlig inriktning men med liten grad av detaljstyrning.

Klimatväxling

Klimatväxling innebär att det läggs en intern avgift på resor med utsläpp av växthusgaser. Syftet är att påverka den egna organisationen att välja andra alternativ än flyg för resan. Pengarna från avgifterna används för att stimulera ett fossilfritt resande eller andra klimatrelaterade projekt.

Fossilfritt Sverige, regeringens initiativ till en plattform för samverkan och dialog bland aktörer som vill göra Sverige fritt från fossila bränslen, har under hösten 2017 lanserat *Klimatväxlingsutmaningen*. Genom att ha ett klimatväxlingsprogram för organisationens resor kvalificerar sig Uppsala kommun för att gå med i initiativet och föreslås därför anta utmaningen. Hittills har 19 kommuner, nio regioner och flera andra aktörer gått med. Totalt har 69 aktörer har antagit utmaningen. Bland kommunerna finns Göteborg, Västerås och Helsingborg.

Ett alternativ till klimatväxling är klimatkompensation som innebär att externa åtgärder finansieras via särskilda företag. Det kan till exempel vara trädplantering i andra länder. Enligt Sveriges kommuner och Landstings (SKL) bedömning från 2008 så är det förfarandet inte tillåtet i skattefinansierad verksamhet. Frågan har inte prövats rättsligt men bedömningen delas av flertalet kommuner i Sverige. För kommunala bolag finns emellertid möjligheten att kompensera.

Kommuner i Sverige använder i dag olika modeller för klimatväxling av flygresor. Avgiftens storlek bestäms genom beräkning av koldioxidutsläpp med en avgift per kilo koldioxid, som en fast avgift för inrikes respektive utrikesresor eller som en procentandel av biljettpriiset.

Flera alternativ till modell har övervägts för Uppsala kommun. Aktuellt förslag i **bilaga 2** innebär att det sätts en fast avgift för klimatväxling av inrikes och utrikes resor. Baserat på underlag från föregående års årsflygresor tas från varje nämnd eller bolag en summa motsvarande klimatväxlingsavgiften. Summan sätts in på ett klimatväxlingskonto som hanteras av kommunstyrelsen. Medlen på klimatväxlingskontot ska användas för kommande års miljö- och klimatfrämjande åtgärder. Åtgärderna redovisas i kommunstyrelsens verksamhetsplan.

Modellen kräver små resurser för att ta fram underlag och för att följa upp. Redovisningstekniskt utgör genomförda flygresor ett underlag. Kostnaderna för genomförda flygresor uppkommer det år när miljö- och klimatförbättrande åtgärderna genomförs.

För åtgärder 2018 baseras avgiften på flygresor genomförda 2016-07-01 - - 2017-06-30. Medlen tas från kommunstyrelsen budget och belastar inte nämnder eller bolag. Medlen ska användas till inköp av modern teknik för resfria möten till kommunens arbetsplatser.

Riktlinjer för persontransporter i tjänst

Nuvarande riktlinjer beslutades av fullmäktige 2003 och behöver aktualiseras. Förslaget till nya riktlinjer med klimatväxling för flygresor presenteras i **bilaga 1**. Jämfört med nuvarande riktlinjer avgränsas det nya förslaget till själva transporten och att det läggs större tonvikt på miljö- och klimatpåverkan än tidigare.

Förslaget till nya riktlinjer innehåller en resetrappa som ska användas för att underlätta att välja resande som ur miljösynpunkt är så bra som möjligt. Utöver flygresor, som behandlats ovan, är minskad användning av egen bil i tjänsten och möjligheten till resfria möten två områden som lyfts fram.

När det gäller resfria möten föreslås riktlinjerna ge stödjande vägledning. Under 2018 kommer utrustning för att underlätta resfria möten att införskaffas genom klimatväxling.

I vissa fall kan privat bil behöva användas i tjänsten. Användning av egen bil kan dock motverka klimatvinsten från omställningen av kommunens fordonsflotta. Användningen av egen bil kommer därför att följas upp och utvärderas mot den föreslagna resetrappan. Om det finns behov kan riktlinjerna förtydligas genom vägledningar och rutiner.

Ekonomiska konsekvenser för klimatväxling baseras på antalet flygresor som beställts genom kommunens upphandlade resebyrå åren 2016 och 2017. Klimatväxlingen föreslås vara 200 kr inrikes och 400 kr utrikes. De totalt 800 inrikes resorna och 800 utrikes resorna innebär med de föreslagna avgifterna totalt 480 000 kr årligen.

Eftersom avgiften ska användas för åtgärder i den egna verksamheten går det inte att avgöra om det blir fråga om en ökad kostnad. Klimatväxlingen förväntas bidra till färre resor, billigare resesätt, sänkt energiförbrukning eller andra miljö- och kostnadsbesparande åtgärder.

I vissa fall kan restiden öka, till exempel genom att tåg används i stället för flyg till inrikes resor. Med en allt bättre digitalisering av arbetsplatserna förväntas mer av restiden kunna användas som arbetstid och bedöms därför inte ge ekonomiska konsekvenser. Längre restider kan däremot i vissa fall innebära kostnader för längre arbetsdagar eller fler övernattningar.

Ekonomiska konsekvenser

För innevarande år är kostnaden 480 000 kronor och ryms inom ram.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontoret

Riktlinje

för persontransport i tjänst

Ett normerande dokument som Kommunstyrelsen
fattade beslut om 2018-xx-xx

Riktlinje för persontransport i tjänst

Inledning

Persontransporter i tjänst utgör en väsentlig del av kommunens transporter och de behöver kontinuerligt utvecklas för att säkerställa en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Riktlinjerna syftar till att stimulera ett mer hållbart resande genom minskad påverkan på miljö och ekonomi och med hänsyn till social hållbarhet. Riktlinjer är normerande och ska balanseras med tjänstepersoners och förtroendevaldas eget ansvar för att fullgöra sina uppdrag på bästa sätt. För att lyfta fram verksamheternas eget ansvar är förslaget till riktlinjer utformat med tydlig inriktning men med liten grad av detaljstyrning.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att stödja chefer, medarbetare och förtroendevalda och den ska:

- utgöra ett styrinstrument för samhällsmässigt effektiva transporter
- ge vägledning för att undvika onödiga transporter
- bidra till en bra närmiljö avseende trafiksäkerhet, trängsel, minskade utsläpp och buller

Omfattning

Riktlinjen riktar sig till samtliga medarbetare och förtroendevalda inom den kommunala organisationen inklusive bolagen.

Riktlinjen ska i tillämpliga delar vara vägledande vid:

- upphandling av entreprenader och tjänster som innefattar persontransporter
- utveckling av verksamhetsspecifika transportlösningar

Avgränsningar

Resor till och från arbetet omfattas inte av denna riktlinje.

Roller och ansvar

Närmaste chef ansvarar för att beslutad riktlinje är känd och följs av medarbetare och förtroendevald. Var och en som transporterar sig i tjänsten ansvarar för att riktlinjen, och dess rutiner, följs.

Definitioner och begrepp

Transporter

Med persontransporter (i fortsättningen förkortat *transporter*) i tjänst avses:

- Interna transporter - Transporter av medarbetare, och förtroendevalda, mellan olika arbetsplatser i den kommunala organisationen. Exempel på detta är transporter till möten, för att nyttja en kommunintern tjänst eller för att temporärt arbeta på annan arbetsplats än den ordinarie.

Dokumentnamn		Fastställt av	Gäller från	Sida
Riktlinje för persontransporter i tjänst		Kommunfullmäktige	[ÅÅÅÅ-MM-DD]	3 (6)
Diarienummer	Berörd verksamhet	Dokumentansvarig	Reviderad	
KSN-2017-4382	Uppsala kommun	Stabschef gemensam service	[ÅÅÅÅ-MM-DD]	

- Externa transporter - Transporter av medarbetare, och förtroendevalda, till andra platser inom såväl som utanför den geografiska kommunen.

Fordon

Den generella definitionen omfattar alla typer av fordon för transporter.

Tjänstebilar

- Pool-bil - Personbil som är en gemensam bokningsbar resurs för persontransporter.
- Verksamhetsbil - Bil som är knuten till en specifik verksamhet, organisation eller funktion. Dessa fordon är endast aktuella då det föreligger verksamhetsspecifika krav som omöjliggör användande av pool-bil.
- Egen bil - Bil som ägs av medarbetare eller förtroendevald. Detta är ett alternativ givet att medarbetaren har tillgång till privat bil och samtycker till att använda bilen i tjänsten. Inga krav kan ställas på att medarbetare eller förtroendevald ska använda egen bil i tjänst för att kunna utföra sitt arbete.

Val av transportalternativ

För respektive transportalternativ som beskrivs nedan så finns mer detaljerade instruktioner på kommunens interna hemsida.

Undantag från riktlinjen kan vara individuella förutsättningar hos medarbetaren, nattjänstgöring, dåliga väderförhållanden eller begränsningar i kollektivtrafik. Detta kan innebära att vissa av transportlösningarna inte kan användas.

Nedan beskrivs ”transporttrappan”:

Transporter

Ingen transport – ”Resfritt”

I första hand ska möjligheten att utföra ärendet utan transport övervägas.

Promenera eller cykla

För kortare transporter används promenad (för sträckor upp till 2 km) eller cykel (för sträckor upp till 5 km) givet att cykel finns att tillgå.

Åk kollektivt

För längre transportavstånd och då kollektivtrafik finns väljs detta. Med kollektivtrafik avses buss, tåg, t-bana eller likvärdigt.

Använd tjänstebil

Om förutsättningar för de ovanstående alternativen saknas används tjänstebil. Samåkning ska så långt som möjligt tillämpas. Samåkningsargumentet ska inte driva fram valet av bil före gång och cykel utan endast vara aktuellt om de andra alternativen inte är möjliga att använda. Verksamhetsbil kan användas, givet att det inte påverkar den verksamhet/funktion till vilket fordonet är kopplat och tjänstebil inte finns tillgänglig.

Använd taxi

Om inga tjänstebilar finns att tillgå kan taxi för transporter inom staden användas. Samåkning ska så långt som möjligt tillämpas.

Använd egen bil

Om inget av ovanstående alternativ kan egen bil användas i tjänst. Andra alternativ ska **alltid** övervägas först. Egen bil ska godkännas av närmaste chef.

Samåkning och nyttjande av de mest miljövänliga bilalternativen ska så långt som möjligt eftersträvas.

Använd flyg

Resor med flyg väljs **endast** om andra alternativ är uteslutna. Flygresor ska klimatväxlas enligt riktlinjens **bilaga a**.

Annat resätt

När färja är ett alternativ på delar av sträckan ska i första hand långsamgående färja väljas.

Vägledning till riktlinjer för persontransport i tjänst

Vägledning - möten för att minska transporter

Den som kallar till ett möte är ansvarig för att mötet hålls på en tid och plats som gör det möjligt för deltagarna att undvika onödiga transporter.

Vid planering av möten ska det alltid övervägas om personlig närvaro behövs eller om mötet kan ske på distans. Önskemål från en enskild deltagare om att få delta via telefon eller IT-baserad lösning bör beaktas.

Fysiska möten ska förläggas till en plats som genererar minsta möjliga miljöpåverkan. I första hand bokas möten i lokaler som möjliggör goda transportmöjligheter såsom cykelparkering, goda kollektivtrafikanslutningar och laddningsstationer.

Vid möten som inkluderar externa mötesdeltagare så ska alltid vägledning lämnas rörande cykel- och kollektivtrafikalternativ.

Vägledning - egna transporter som bör undvikas

Egna transporter bör undvikas till förmån för samordnade/upphandlade transportlösningar vid:

Transporter för inköp av varor

Varor som förbrukningsmaterial och liknande är upphandlade centralt och transportererna för dessa genomförs i ett samordnat transportsystem ("hållbara varutransporter").

Transporter av restprodukter

Transporter av restprodukter och annat verksamhetsavfall ska transporteras via upphandlade entreprenörer.

Transporter av utrustning och annat material

Transporter av utrustning och annat skrymmande material mellan kommunens olika arbetsplatser ska utföras av egna eller upphandlade transportleverantörer.

Vägledning – användning av egen bil

Privat bil bör endast användas i undantagsfall. Skälet är att användning av privata bilar kan motverka klimatvinsten från omställningen av kommunens fordonsflotta. Fordonet som används speglar kommunens syn på fordonsomställningen. Strävan är att det privata fordonet bör klara kraven enligt den gällande nationella miljöbilsdefinitionen och de av kommunen fastställda trafiksäkerhetskraven. Fordonets ägare ska vara informerad och införstådd med att dennes egna trafikförsäkring gäller vid eventuell fordons- och/eller personskada.

Bilaga A Klimatväxling av flygresor (Bilagan läggs in efter beslut i fullmäktige)

Klimatväxling av flygresor

Ett normerande dokument som kommunfullmäktige fattade beslut om
201x-xx-xx

Dokumentnamn		Fastställt av	Gäller från	Sida
Klimatväxling av flygresor		Kommunfullmäktige	2018-06-30	2 (3)
Diarienummer	Berörd verksamhet	Dokumentansvarig	Reviderad	
KSN-2017-4382	Uppsala kommunkoncern	Miljöchef	[ÅÅÅÅ-MM-DD]	

Inledning

Detta styrdokument beskriver hur klimatväxling av flygresor ska genomföras i Uppsala kommun.

Syfte

Syftet med dokumentet är att säkerställa en metod för hur klimatväxling av flygresor ska ske.

Omfattning

Klimatväxlingen omfattar alla medarbetare och förtroendevalda inom Uppsala kommuns nämnd- och bolagsorganisation. Klimatväxling ska användas vid alla genomförda flygningar.

Roller och ansvar

Närmaste chef ansvarar för att beslutad riktlinje är känd och följs av medarbetare och förtroendevald. Var och en som transporterar sig i tjänsten ansvarar för att riktlinjen följs.

Kommunledningskontoret ansvarar för att underlag för budgetering av klimatväxling finns tillgängligt för alla förvaltningar och bolag.

Förvaltningschef och VD ansvarar för att kostnaden för klimatväxling läggs in i budget och att pengarna används till åtgärder enligt detta dokument.

Definitioner och begrepp

Klimatväxling – Klimatväxling innebär att man lägger en intern kostnad på resor med utsläpp av växthusgaser. Syftet är främst att påverka den egna organisationen att välja andra alternativ.

Kostnad för klimatväxling – av fullmäktige beslutad kostnad för att kompensera klimatpåverkan. För inrikes resa 200 kr/enkelresa, för utrikes 400 kr/enkelresa.

Genomförande av klimatväxling

1. Alla beställningar av flygresor bör ske genom kommunens upphandlade resebyrå. För förvaltningar och förtroendevalda i nämnder är detta obligatoriskt. För bolagen och bolagens styrelser är anslutning till ramavtalet frivillig men rekommenderas. De bolag som inte beställer flygresor genom resebyrån måste själv ordna statistik enligt p. 2 nedan.
2. Resebyrån levererar redovisning av genomförda flygresor till kommunledningskontoret enligt följande:
 - a. Senast den 31 juli redovisas flygresor t o m den 30 juni.
 - b. Senast den 31 januari redovisas hela föregående års flygresor.
 - c. De bolag som inte använder resebyrån ska själva redovisa enligt a och b till kommunledningskontoret.
3. Kommunledningskontoret sammanställer senast 30 september alla genomförda flygresor under perioden från 1 juli föregående år till 30 juni innevarande år per nämnd och bolag.

Dokumentnamn		Fastställt av	Gäller från	Sida
Klimatväxling av flygresor		Kommunfullmäktige	2018-06-30	3 (3)
Diarienummer	Berörd verksamhet	Dokumentansvarig	Reviderad	
KSN-2017-4382	Uppsala kommunkoncern	Miljöchef	[ÅÅÅÅ-MM-DD]	

4. Kostnaden för klimatväxlingen läggs in i kommande års Mål och budget som en kostnad som dras från kommunbidraget för nämnderna och som en intern kostnad för bolagen.
5. Den samlade avgiften från klimatväxlingen läggs i kommande Mål och budget på ett särskilt konto på kommunstyrelsen kallat klimatväxlingskonto.
6. Bolag kan också använda klimatkompensation som åtgärd och ska då endast betala eventuell överskjutande del till klimatväxlingskontot.
7. Medlen på klimatväxlingskontot ska användas för miljö- och klimatfrämjande åtgärder. Åtgärderna ska stimulera och stödja beteendeförändring som minskar verksamhetens klimatpåverkan. Exempel på åtgärder kan vara utbildning, växling till mindre klimatpåverkande inköp eller projekt.
8. Kommunstyrelsen beslutar i sin årliga verksamhetsplan hur medlen för innevarande år ska disponeras.
9. I årsbokslutet redovisas genomförda åtgärder och kostnaderna för åtgärderna. Medel som inte använts förs inte över till kommande år.

Detta gäller från och med 30 juni 2018. Den första avsättningen till klimatväxlingskontot i Mål och budget 2019 ska omfatta perioden 2017-07-01 - - 2018-06-30.

Som övergångslösning för åtgärder 2018 startas klimatväxlingskonto baserat på flygresor beställda genom kommunens resebyrå 2016-07-01 - - 2017-06-30. Medlen tas från kommunstyrelsens budget och ska användas till åtgärder för att stimulera resfria möten.
